

Народ – з армією!

або Національні особливості військового забезпечення і логістики та оподаткування благодійництва

Тарас РОМАНЮК

Нині, у надскладний для нашої молодії держави період, надзвичайно важливим є єднання українського народу навколо спільної мети: соборності, незалежності і процвітання країни, в якій прагнемо жити. Таке єднання українці продемонстрували під час Майдану, коли консолідувалися, щоб вигнати внутрішнього ворога, таке ж, а то й значно сильніше, демонструють тепер, коли треба протистояти зовнішньому супротивнику.

Ні для кого не є таємницею, що українська армія перестала бути більш-менш серйозною боездатною одиницею задовго до подій у Криму та на Сході України. І це попри той факт, що у спадок від СРСР Україна отримала чи не найбільшу на той час кількість озброєння в Європі. Старами нашими зовнішніх гарантів безпеки і недоторканності кордонів та внутрішніх доброзичливців ми позбулися його, так і не замінивши сучаснішими зразками. На жаль, сталося так, що один із тих «гарантів» вирішив, що 1/6 суші йому мало, й додумався поповнити свою територію за рахунок української землі. Та «брат» недооцінив одного важливого чинника: на українській землі живе народ, нація, а не раби.

Наш народ укорте довів, що насправді є монолітним у досягненні своєї мети: вільна, соборна, суверенна, процвітаюча держава в серці Європи, незважаючи на те, що її беззуслішно ділили на Схід і Захід, на україномовних і російськомовних, на католиків і православних. Народ піднявся і став як один на боротьбу проти посягання на територію власної держави. Кожен зробив це так, як міг: хтось узяв у руки автомат, а хтось сів за кермо авто і взяв у руки телефон. Йдеться про волонтерів, тих добровольців, які роблять титаничний внесок у спільну справу – вивольнення української землі від посягання терористів.

Після початку кривавого протистояння на Сході України виявилось, що українські військовики зовсім не захищені від куль терористів. Так, відчувалася гостра нестача засобів захисту, а то і їхня відсутність. Броньжети мали тільки спецпризначенці, та й то не всі. Каски військовиків – ще з шістдесятих років минулого століття, ця бутафорія від куль не захищає. Недосяжною мрією військовиків видавалися сучасні допоміжні засоби ведення бойових дій: тепловізори, далекоміри, біноклі, приціли, прилади нічного бачення і таке інше. Та що там касати, бійцям на передовій не вистачало елементарного: їжі та засобів гігіє-

ни. Але ситуація почала змінюватися на очах, коли не держава, а народ взявся забезпечувати армію.

Благодійні та волонтерські організації, просто фізичні особи, які вважають за потрібне допомогти, чим можуть, щодня витрачають тисячі гривень, пожертвуваних українцями, і доправляють українській армії в зону АТО найнеобхідніше. Солдати та бійці добровольчих батальйонів, яких повністю екіпірували добровольці, – це нині не виняток, а здебільшого правило. Держава дала їм тільки зброю та накази. Причому зброю – не всім. На щастя, батьки, дружини, друзі, співробітники, розуміючи, що на державу розраховувати не варто, а хлопці та чоловіки – не гарматне м'ясо, екіпірують захисників Вітчизни за останнім словом техніки. Щоб вони були максимально ефективні і повернулися живими з фронту гібридно-огидної війни.

А державні мужи на це дивляться і намагаються... ні, не підсоби волонтерам. Придумують податки, вибудовують бюрократичне павутиння. У репортажах ми бачимо відчайдушних людей, котрі їдуть у зону АТО приватними автомобілями, завантаженими під зав'язку, амуніцією, харчами, засобами гігієни.

Нині зареєстровано понад 14,5 тисячі благодійних організацій, проте більшість із них донедавна працювали... неефективно. Благодійні фонди та організації, які займаються закупкою амуніції, порятунком життя поранених і біженців, були обмежені в наданні допомоги сумою в 1710 грн. одній людині на рік. Більша сума обкладалася податком. Крім цього, всі волонтери, які накопичували на свої рахунки кошти для закупівлі спорядження для армії, ліків і протезів для поранених, продуктів для біженців, були змушені заплатити на початку наступного року податок розміром 17% від зібраних протягом цього року коштів. Та це ще не все: за придбання протезів для поранених, навіть за психологічну і фізичну реабілітацію постраждалих в АТО фонди та організації платили податки розміром до 50%.

Зовсім нещодавно народні депутати дослухалися до прохань філантропів і зареєстрували три законопроекти (№№ 4172а, 4173а, 4176а), покликані вдосконалити регулювання діяльності благодійних організацій. Вони передбачають, зокрема, самостійне визначення благодійною організацією складу та розміру адміністративних витрат, скасування пункту про оподаткування благодійної допомоги, що перевищує неоподатковуваний граничний розмір отриманої нецільової благодійної допомоги, а також надання доступу благодійним організаціям до фінансової підтримки за рахунок бюджетних коштів на рівні з громадськими об'єднаннями. Та поки що до сесійної зали вони не дійшли.

22 липня під час пленарного засідання Верховної Ради фракція «УДАР» відмовилася голосувати за внесення до порядку денного цієї сесії законопроектів № 4172а і № 4173а, мотивуючи тим, що ці акти дають олігархам можливість вивести кошти з-під оподаткування, і внесла законопроект, який звільняє від податків благодійну допомогу потерпілим в АТО.

– Наш проект спрямований на захист саме учасників АТО – і військовослужбовців, і мирних жителів: постраждалих матеріально, поранених, сімей загиблих, – пояснив депутат від «УДАРу» Валерій Пацкан.

Йдеться про законопроекти № 4295а та № 4296а, що, зокрема, передбачають звільнення фізичних осіб, суб'єктів господарювання малого підприємництва, зареєстрованих в Луганській і Донецькій областях, від сплати податків до закінчення АТО, звільнення від оподаткування матеріальної допомоги, яка надається постраждалим та сім'ям загиблих. За словами однієї з авторів цих законопроектів депутата Оксана Продан, вони не є альтернативними тим, які пропонувалися раніше.

– Розгляд наших проектів жодним чином не пов'язаний з розглядом зазначених проектів (№№ 4172а, 4173а, 4176а), вони різ-

ні за цілями та нормами. Ми пропонуємо прийняти комплексне рішення щодо захисту мешканців Донбасу, бійців, які захищають Україну на Сході, та їхніх сімей, – пояснила О. Продан і запевнила, що «УДАР» готовий підтримати будь-які законопроекти, якщо вони справді важливі.

Окрім цього, в парламенті зареєстрований ще один законопроект (№ 4245а) авторства Анатолія Кінаха та Олега Ляшка. Ним пропонується звільнити від «оподаткування благодійної допомоги, що надається постраждалим фізичним особам, які у період з 29 листопада 2013 року та/або у 2014 році під час мирних протестів, чи антитерористичної операції, чи за умов особливого часу зазнали поранення, контузії чи іншого ушкодження здоров'я, та/або в яких у цей період було пошкоджено/зруйновано нерухоме та рухоме (у вигляді транспортного засобу) майно, чи родичам таких осіб».

Законопроект О. Ляшка і А. Кінаха – це, по суті, альтернатива до законопроектів О. Продан і І. Герашенко. І, на жаль, ані перша, ані друга ініціатива не вирішує системних питань благодійних організацій, а лише звільняє від податків фізичних осіб, поранених під час АТО, або сім'ї, які втратили родичів, чи біженців, чиє майно було зруйновано.

12 серпня в українському парламенті сталася вагома подія для всього благодійницького руху України: у першому читанні був прийнятий законопроект №4455, поданий Президентом України Петром Порошенко. Він передбачає внесення змін до Податкового кодексу України, а саме: звільнення від оподаткування благодійної допомоги, що надається в період проведення антитерористичної операції та після її завершення, до 31 грудня року, наступного за роком, у якому антитерористичну операцію буде завершено. Окрім цього, від оподаткування звільняється і допомога, що надається сім'ям учасників бойових дій, які зазнали поранення, контузії чи іншого ушкодження здоров'я, загинули під час участі в антитерористичній операції, участі в забезпеченні її проведення, померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення.

Так, від сплати податку на дохід фізичної особи звільняються поранені військовослужбовці і сім'ї загиблих військовослужбовців – учасників АТО в сумі, що не перевищує одну тисячу мінімальних зарплат на рік (майже 1,3 мільйона гривень. – Авт.).

Законом створюється реєстр волонтерів АТО, які допомагають військовослужбовцям. Зареєстровані філантропи, котрі збирають на власні рахунки кошти для потреб АТО, не

Зброю – без мита та податків

2 вересня Законом «Про внесення змін до Митного кодексу України» № 4555а спрошено ввезення озброєння на територію України шляхом звільнення від обкладання митом продукції оборонного призначення.

За пропозицією Сергія Терехоїна, в Митному кодексі вкажуть коди груп продукції оборонного призначення, з яких не стягуватимуть збори. Причому взагалі, а не на певний період.

Прийнятий Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу щодо спрощення ввезення продукції оборонного призначення» № 4556а-1 звільняє від сплати податку на додану вартість імпортовану в Україну продукцію оборонного призначення під час проведення АТО, дії надзвичайного або воєнного стану.

Однак ці спрощення не стосуються, звісно, продукції оборонного призначення, що ввозиться з території держави-окупанта-агресора або її військового сателіта.

сплачуватимуть податку на дохід фізичної особи.

Крім того, передбачено пільги зі сплати податку на прибуток для суб'єктів господарювання, які надають благодійну допомогу учасникам антитерористичної операції, а також уточнено порядок надання благодійної допомоги волонтерами та її оподаткування.

Уже 2 вересня закон прийняли в цілому із доопрацюваннями Комітету з питань податкової та митної політики. Внесли, безперечно, вагомі зміни, проте не такі системні, як запропоновані у проектах №№ 4172а, 4173а и 4176а, покликаних врегулювати ключові проблеми благодійної діяльності в цілому, а не тільки ті, що стосуються АТО. Ці зміни практично врахували і більшість положень законопроектів О. Ляшка й А. Кінаха, О. Продан та І. Герашенко в частині оподаткування саме благодійної діяльності.

Адвокат Ростислав Кравець, старший партнер адвокатської компанії «Кравець і Партнери», зазначає, що законопроект зазнав позитивних змін, оскільки допомоги потребують не тільки учасники АТО та їхні сім'ї, а й жертви Майдану та інші інваліди, які змушені віддавати державі частину наданої благодійної допомоги. Доопрацювання законопроекту допомогло також тисячам біженців, які сьогодні живуть за рахунок волонтерів. Останні допомагають житлом, харчами, коштами та усім необхідним для життя тисячам сімей, які втекли від війни.

Авто заради життя

Прийнятий за основу проект закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо залучення транспортних засобів для вивезення населення із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій» зобов'язує підприємства та фізичних осіб надавати автомобілі, а «Укрзалізницю» використовувати залізничні під'їзні колії, споруди та устаткування вантажно-розвантажувальних комплексів, що не належать до загального користування, в разі евакуаційних заходів.

Відповідно до законопроекту, вартість надання послуг і розмір фактичних (понесених) витрат компенсуються громадянам та юридичним особам, транспортні засоби яких залучені до евакуаційних заходів, за рахунок коштів, що виділяються з відповідного бюджету на ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації або усунення загрози її виникнення, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Але виникають певні сумніви, чи не стане запропонований реєстр волонтерів, покликаний бути захистом від шахраїв, черговим механізмом бюрократії, який вставлятиме палиці в колеса благодійникам. На сьогодні волонтери вже обмежені Законом «Про волонтерську діяльність» у редакції 2013 року, який зобов'язує їх реєструватися у волонтерській організації (таку можна створити тільки за ліцензією(!)) і надавати допомогу тільки після укладення договору (!) з її отримувачем. Ці два положення різних законів викликають правову колізію. Але в парламентаріїв є простий вихід із цієї ситуації, оскільки у Верховній Раді ще з минулого року зареєстрований законопроект № 3549-1 щодо внесення змін до чинного Закону України «Про волонтерську діяльність». Документ знімає наявну проблему і значно обмежує бюрократизацію волонтерства. Цю законодавчу ініціативу обговорювали у профільному комітеті й рекомендували для прийняття з незначними зауваженнями.

Отже, проблема законодавчого забезпечення благодійної діяльності має розв'язок. Усе в руках народних депутатів, які, сподіваємося, ще цим складом знайдуть сили проголосувати за життєво необхідні закони для українських благодійників, котрі нині, не чекаючи милостині від держави, зціпивши зуби, допомагають армії і добровольцям визволити від терористів та російських найманців українську землю і відновити конституційний порядок на Сході України.